

στο μικροσκόπιο...

Όλα έχουν ειπωθεί...

Από τον ΧΡΗΣΤΟ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

ΤΙΣ ΣΚΕΨΕΙΣ του για τα όσα συμβαίνουν, όχι μόνον αυτές τις μέρες, αλλά τον τελευταίο καιρό στη χώρα μας, σκέψεις εκπεφρασμένες με αποφθέγματα, παραθέτει σήμερα στη στήλη ο κ. Νικόλαος Στυλιανού:

ΚΑΤ' ΑΡΧΑΣ ξεκαθαρίζουμε ότι «όλες οι γενικεύσεις είναι λαθεμένες, της παρούσης συμπεριλαμβανομένης» (Ζαν-Ζακ Ρουσό 1712-1778, Γαλλοελβετός φιλόσοφος). Θυμόμαστε ότι «το 80% των αποτελεσμάτων παράγεται από το 20% των αιτιών» (Vilfredo Pareto, 1848-1923, Ιταλός οικονομολόγος), αλλά και ότι «τίποτε δεν μπορεί να αντισταθεί σε μια ιδέα που έχει έρθει η ώρα της» (Βίκτωρ Ουγκό, 1802-1885, Γάλλος συγγραφέας).

Ο ΣΟΦΟΣ πρόγονός μας (Αριστοτέλης) τόνιζε ταυτόχρονα πως «όσοι μελέτησαν την τέχνη της διοίκησης έχουν πεισθεί ότι η τύχη των κρατών εξαρτάται κυρίως από την εκπαίδευση των νέων», αλλά είναι βέβαιο, συνάμα, πως όταν λέμε «Παιδεία», δεν εννοούμε «οι συμβουλές των μεγάλων προς τους νέους να αποσκοπούν στο πώς να τους κάνουν να πάνε να συμπεριφέρονται σαν νέοι» (Francis De Croisset, 1877-1937, Βέλγος συγγραφέας).

ΣΕ ΣΤΙΓΜΕΣ που οι νέοι αισθάνονται οργή και απογοήτευση, και που, όπως τώρα, γεύονται τη βία μες στο πετσί τους, το σύνθημα «το αίμα κυλάει, εκδίκηση ζητάει» δεν μπορεί να είναι η λύση. «Το μόνο αποτέλεσμα που θα έχει το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού» είναι ότι θα καταλήξει να κάνει όλον τον κόσμο τυφλό» (Γκάντι, 1869-1948, Ινδός ηγέτης).

ΕΛΩ συμπληρώνουμε εμείς ότι το αίσθημα που πλημμυρίζει και πνίγει σήμερα τους νέους, αλλά και όχι μόνον, ανθρώπους του τόπου μας είναι το συναίσθημα ότι ζεις σε ένα κράτος όπου είσαι αβιόητος, αδύναμος. Ετσι νιώθεις, κυρίως όταν συνειδητοποιήσεις ότι δεν σ' ακούνε. Οτι έχεις πράγματα να πεις και σου αφαιρούν τον λόγο. Εικόνες να ζωγραφίσεις και σου παίρνουν τα χρώματα. Ιδέες να αναπτύξεις και σε αναγκάζουν μόνο να κόβεις και να ράβεις. Αβιόητος. Κι αδύναμος. Όταν πέφτεις κάτω και δεν υπάρχει τρόπος να σηκωθείς. Όταν η αξία δεν είναι βασική προϋπόθεση για να προχωρήσεις, αλλά μάλλον τροχοπέδη. Όταν οι επιλογές σου, μέρα με τη μέρα, λιγοστεύουν.

Ο ΓΚΑΝΤΙ, σε τέτοιες περιπτώσεις, έλεγε: «Σήκω, μη λυγιάς. Γίνε εσύ ο ίδιος πρώτα η αλλαγή που θα ήθελες να έρθει σε όλο τον κόσμο».

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ κάποιος να πει με σιγουριά ότι «τα πράγματα θα διορθωθούν αν αλλάξουν». Είναι σίγουρο όμως ότι «για να διορθωθούν, πρέπει να αλλάξουν» (Georg Lichtenberg, 1742-1799, Γερμανός γνωμικογράφος). Συμφωνούν ως προς αυτό όλοι οι πολιτισμοί. «Ενα ταξίδι χιλίων χιλιομέτρων αρχίζει με ένα βήμα» (Λάο Τσε, 6ος αιώνας π.Χ., Κινέζος φιλόσοφος). Και «όλα τα πράγματα είναι δύσκολα, προτού γίνουν εύκολα» (Thomas Fuller, 1608-1661, Άγγλος στοχαστής).

Ο βιασμός της λογικής ως πεδίο συνεννόησης

Του Χρήστου Γιανναρά

Η κατάρρευση του κομματικού συστήματος στην Ελλάδα σήμερα –η ανικανότητα των κομμάτων να αντιμετωπίσουν, δεκαετίες τώρα, τα καιρία προβλήματα της κρατικής λειτουργίας– είναι σύμπτωμα δραματικό, άκρως δυσόιωνο. Οι πολίτες, ωστόσο, ελπίζουμε. Οτι, δεν μπορεί, κάποτε θα αφυπνιστούν, μέσα στα σάπια αυτά κόμματα, κάποιες τίμιες, ανιδιοτελείς συνειδήσεις. Θα εξεγερθούν, θα ανατρέψουν την οικογενειοκρατία και μετριοκρατία, θα φέρουν στην επιφάνεια ανθρώπινη ποιότητα ικανή να υπηρετήσει τις κοινές ανάγκες, κοινές στοχεύσεις ανθρωπιάς, προόδου, κατά κεφαλήν καλλιέργειας.

Αυτό που πραγματικά και ανήκεστα απελπίζει είναι η συνεχής και επιτεινόμενη αύξηση των συμπτωμάτων, ευρύτερα μέσα στην ελληνική κοινωνία, ανορθολογισμού ή και παραλογοισμού. Απελπίζει η αδυναμία συνεννόησης στον καθημερινό βίο, η ανυπαρξία κριτηρίων ικανών να αναχαιτίσουν την αυθαιρεσία, ο αυτονόητος βιασμός της λογικής από τη γλώσσα των συμφερόντων, η κατά κανόνα ταύτιση της ατομικής γνώμης με την άμυνα του εγώ.

Δεν μοιάζει να υπάρχει Έλληνας σήμερα που να μην κατακεραυνώνει όση διαφθορά συνεπάγεται το εκάστοτε κομματικό κράτος, Έλληνας που να μη χλευάζει την οικογενειοκρατία στην πολιτική, που να μη φρίττει με την ανικανότητα των κυβερνήσεων στον τομέα της υγείας, της παιδείας, της ασφάλισης της δημόσιας τάξης, στην πάταξη της γραφειοκρατίας, του εκβιαστικού συνδικαλισμού. Και όμως, ο ίδιος αυτός προσβεβλημένος και οργισμένος Έλληνας, όταν στο χωριό του ή στη συνοικία του φτάσει ο επαγγελματίας κομματικός μαφιόζος, θα πάρει την κομματική σημαία, θα φορέσει το κομματικό κασκόλ και θα πάει να χειροκροτεί και να χοροπηδάει κάτω από το μπαλκόνι κραυγάζοντας ηλίθια συνθήματα υπαγορευμένα από την ντυντούκα.

Ολοκληρωτική έκλειψη λογικής συνέπειας, ειρμού και συνοχής: Καλούνται οι οπαδοί του δεύτερου (τότε, πριν από ένα χρόνο) σε εκλογική δύναμη κόμματος να ψηφίσουν καινούργιο αρχηγό μετά από συντριπτική εκλογική ταπείνωση. Έχουν να επιλέξουν ανάμεσα στον αίτιο της αποτυχίας και ταπείνωσης, πρόσωπο χιλιομαρτυρημένης από κάθε μεριά μετριότητας, εξόφθαλμων υστερημάτων και σε δύο άλλους υποψήφιους εγνωσμένης δυναμικής, ξεχωριστών ικανοτήτων. Και η πλειοψηφία των οπαδών προκρίνει αναφανδόν τον μειονεκτικό, χαρίζει την ηγεσία στον θλιβερό ολίγιστο.

Ο ανορθολογισμός, μέχρι παράνοιας, κάνει εφιάλτη τη ζωή στις ελλαδικές τερατοπόλεις. Είμαστε η μοναδική χώρα της Ευρώπης που η «ζωοφιλία» μας αφήνει να λυμαινούνται τα μεγάλα αστικά κέντρα αγέλες αδέσποτων σκυλιών. Στο κέντρο της πρωτεύουσας, στην πλατεία Συντάγματος, μπορεί να μετρήσει κανείς, οποιαδήποτε ώρα της ημέρας, 20-22 τέτοια ζώα. Περιφέρονται ανάμεσα στα πόδια των περαστικών αδιάφορα, ως τη στιγμή που, ξαφνικά και ανεξήγητα, θα τιναχτούν για να ορμήσουν, μανιασμένα και γαυγίζοντας, σε κά-

ποιο μηχανάκι (απειλώντας θανάσιμα τη ζωή του οδηγού) ή σε κάποιον, ανύποπτο μέσα στους πολλούς, διαβάτη.

Αγέλες αδέσποτων σκυλιών λυμαινόνται και τον Βασιλικό Κήπο, το αλσύλλιο της Ριζαρείου, το Πεδίον του Αρεως, τον λόφο του Αρδηττού, του Στρέφη, του Φιλοπάππου, τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου, κάνουν πια αδύνατο τον περίπατο στον Λυκαβηττό, στην Καισαριανή, στον Υμηττό. Το ίδιο συμβαίνει και στην παραλία της Θεσσαλονίκης, στην πλατεία Αριστοτέλους, στην παραλία του Βόλου. Φόβος και τρόμος για τις μητέρες με τα βρέφη στα καροτσάκια, για τους ηλικιωμένους με βακτηρία, για κάθε μοναχικό διαβάτη μόλις νυχτώσει. Θα άξιζε μια ιδιωτική πρωτοβουλία να συγκεντρώσει τις μαρτυρίες των ανθρώπων που έχουν υποστεί επιθέσεις, τραυματισμούς, ξέσκιμα των ρούχων από τα αδέσποτα στις πόλεις σκυλιά.

Και αυτή η καθημερινή βασανιστική απειλή διαιωνίζεται με την παρανοϊκή «λογική» της ζωοφιλίας. Αν απευθυνθεί κανείς στους δημάρχους ζητώντας να προστατευθούν οι πολίτες από τον τρόπο των αδέσποτων, θα εισπράξει την καθησυχαστική διαβεβαίωση ότι ο Δήμος έχει φροντίσει να εμβολιάσει όλα τα αγελαία σκυλιά, φόβος για λύσσα από τα δαγκώματα δεν υπάρχει! Και, φυσικά, δεν έχουν να αντιπαρατάξουν οι δήμαρχοι έστω και ένα παράδειγμα πόλης ευρωπαϊκής με τέτοιο οίστρο ζωοφιλικής τρομολαγνείας. Είμαστε μοναδικοί στον μαζοχιστικό παραλογοισμό μας.

Όλοι στη σημερινή Ελλάδα μιλάνε για «διάλογο», προτάσσουν τον «διάλογο», επαγγέλλονται ή απαιτούν «διάλογο». Δεν μοιάζει να καταλαβαίνει κανείς τι σημαίνει η λέξη. «Οι θέσεις μας είναι αδιαπραγμάτευτες», έλεγε από ραδιοφώνου κορυφαία συνδικαλιστρια. «Και όμως, ο υπουργός μάς αρνείται τον διάλογο!» Αυτός ο βιασμός της λογικής είναι το πεδίο «συνεννόησης» στον ελλαδικό δημόσιο βίο σήμερα. Θέλουμε να χτίσουμε καινούργιο μουσείο που να στεγάσει τα κατάλοιπα της Ακρόπολης των Αθηνών. Ούτε πέρασε από τον νου μας ότι το πρώτο ζητούμενο σε ένα τέτοιο εγχείρημα δεν μπορεί να είναι η όποια επικαιρική (και εφήμερη) γυαλιστερή εκδοχή χρησιμότητας, προσαυξημένη με «ευρήματα» για τον εντυπωσιασμό της τεταρτοκοσμικής ξιπασιάς. Πρώτο ζητούμενο απέναντι στον Ιερό Βράχο είναι το αρχιτεκτονικό ήθος ταπεινής διακριτικότητας, η ιδιοφυΐα που αναδειχνεται υπηρετώντας ό,τι αποκαλυπτικά την υπερβαίνει.

Αν κάποτε η επαρχιωτική ελλαδική κοινωνία φτάσει να ξαναγίνει κοσμοπολίτικη ελληνική (και ένα τέτοιο θαύμα είναι συνάρτηση μόνο της κατά κεφαλήν καλλιέργειας), τότε η σημερινή βλασφημία και ντροπή που ακκίζεται απέναντι στον Ιερό Βράχο θα κατεδαφιστεί με την κοινή χειρωνακτική συμβολή των Αθηναίων πολιτών. Η συμπλεγματική ειδωλοποίηση των «μνημείων» του μεταπρατισμού και της παρακμής, μαζί με τον παραλογοισμό της ζωοφιλικής τυραννίας θα έχουν δώσει τη θέση τους σε διαφορετικές απαιτήσεις ποιότητας της ζωής.

Το ενδεχόμενο είναι εντελώς παραμυθένιο. Μπορούμε να συνεχίσουμε τον καθημερινό βιασμό της λογικής ανενόχλητοι.